ژینگە و ئافرەت و کۆرپە و منداڵەکەی.. د. عەتیە حەمەسەعید ئەلساڵحی

زۆر گرنگە ئادەمیزاد بە تایبەت ئافرەت وشیار بێت، بزانێت کە ژینگە چییە؟! کاریگەری تێکچوونی لەسەر لەشی مرۆڤ چییە؟

خوێنەری بەڕێز: کاتێك باسی ژینگە دەکەین، واتە ژیانمان لەسەر گۆی زەوی پێکهاتووە لە: ئاو و هەوا و خاك. ئینجا دەبێ بزانین بەبێ ئەم سێ رەگەزە مرۆڤ ژیانی نابێت. ئایا مرۆڤ بەرپرسە لە پیسبوونی ژینگە؟ بۆچی پیس دەبێت؟

ئاو: پێشتر باسمان کرد، کە هەموو گیانلەبەرێك 85%ی پێکهاتەکەی ئاوە، باقیەکەی دیکەیشی مادده و کانزاکانی دیکەیە. ئەو ئاوە جوانە، کە باران دێتەخوارەوە. لەکانیاوەکانی چیاکان دێنەدەر. هەروەها لەو بەفرە دروست دەبێت، کە لەچیا بەرزەکان بەگەرمای هەتاو دەتوێتەوە. هەمووی کۆدەبێتەوەو بەرەو رووبارەکان دەڕوات، رووبارەکانیش بەسەر زەویدا دەڕۆن، بەناو شارەکاندا، جوانیێك دەبەخشن و بە ژیان سوودیان لێ وەردەگیرێت. ئینجا بەرەو دەریاچە و دەریا گەورەکان دەڕۆن. پاشان دووبارە دەبێتەوە هەڵم و دەڕواتەوە ئاسمان و .. هتد.

ئەو ئاوە خۆی پاکە، ئێمەی ئادەمیزاد پیسی دەکەین، بەهۆی شێوەی بەکارهێنانمان بۆ ئەو ئاوانە. لە هەمووی سادەتر، ئاوی کانی، کەلوپەلی پێ دەشۆین بە مادده کیمیاویەکان. ئینجا تێکەڵی رووبارەکان دەبێتەوە و زبڵ و پاشماوەی کارگە و نەوت و رۆنی ئۆتۆمبێل و …هتد تێکەڵ بەئاوی رووبارەکان دەکەین.

ئەو مادده ژەهراویانە نەك هەر ئاوەکە پیس دەکەن، بەڵکو خاکیش پیس دەکەن. دووبارە زەوییەکە هەڵی دەمژێتەوە و دەچێتەوە ناو ئاوی ژێرزەوی و پیسی دەکات. بە تایبەت مادده کیمیاییەکان و لە هەمووشیان ترسناکتر ماددەی قوڕقوشمە.

ئەو هەموو بۆیاغەی لەبینەسازیدا بەکار دەهێنرێت. ئامێرەکانی ناوماڵ و دار و دیواری پێ بۆیاخ دەکرێت، هەمووی ماددەی قوڕقوشمی تێدایە.

هەوا: پیسبوونی هەوا زۆر ترسناکە، یەکسەر دەچێتە ناو سیەکانمانەوە و خوێن دەیمژێت بۆ ناو کۆئەندامەکانی لەش، بۆیە یەکسەر خانەکان تێك دەدات، بە تایبەت خانەی تازەدروستبوو، لەناو

خانەکەدا دەنیشێت و هەرگیز نایەتە دەرەوە، وەك خانەی مێشك.
لەکوێوە ئەو ماددەیە دێت؟ لە دووکەڵی ئەو هەموو ئۆتۆمبێل و ماکینە و کارگەیەی ناو شارەوە. چونکە هیچیان بە شێوەیەکی تەندروست مامەڵەیان لەگەڵدا ناکرێت.
کە دەبینین لە ماوەی 30 ساڵی رابردوودا لە کوردستان نەخۆشی جوراوجۆر زیادی کردووە، وەك نەخۆشی جگەر و گورچیلەکان، دەگەینە ئەو ئەنجامەی کە بەهۆی ژەهراویبوونی ئەو هەوایەوەیە، کە هەڵی دەمژین!
قوڕقوشم ماددەیەکی ترسناکە، ئیمپراتۆریەتی رۆمانی 500 ساڵ بەر لە ئێستا رووخا، چونکە زۆریان بەیاغ بەکاردەهێنا، لە هەموو ناوماڵ و شوێنی حەوانەوەیان، قوڕقوشم-رصاص لەناو بۆریەکانی ئاو دروست دەبێت، زۆریشی پێدەچێت تا بۆیە کەنەکان بگۆڕێن بۆ ماددەیەکی ناژەهراوی.
خۆزگە ئەو کەسانەی ئاوی کانی دەخۆنەوە یەکسەر لە کوپەی بکەن کە لەقوڕ دروست کراوە، چونکە ئاوەکە ساف دەکاتەوە. جاران خەڵك لە کوردستان تەمەنی درێژتر بوو، رێژەی نەخۆشی زۆر کەم بوو، شێرپەنجە زۆر کەم بوو، بۆ تایبەت لەناو منداڵاندا. ئێستا هاوکێشەکە گۆڕاوە. هەر لەو شاری هەولێرە سەرێك بدە لە نەخۆشخانەی نانەکەلی، دەبینی چەندین منداڵ دووچاری نەخۆشی شێرپەنجەی خوێن بوونە.
پێویستە لە بیرمان نەچێت، ئەو خواردنانەی لەناو نایلۆن دەیفرۆشن یان لەناو شوشەی نایلۆن، هەمووی مەترسی لەسەر ژیانی منداڵانمان هەیە. وادیارە ئێمەی نەزان زۆر بیرمان لەوە نەکردۆتەوە، زۆرجار لەسەر شووشەکە یان نایلۆنەکە شتێك نووسراوە، بەڵام کێ دەیخوێنێتەوە؟! ئایا کەس تەماشای بەرواری بەسەرچوونی دەکات؟ ئەو ئاوەی ناو شوشەکە ئەگەر لەبەر گەرما یان هەتاو دابنرێت، هەر زوو ماددەی ژەهراوی نایلۆنەکە لەگەڵی تێکەڵ دەبێت و یەکسەر دەچێتە ناو خوێنەوە ئەویش کاری خۆی دەکات.
خواردنی منداڵی کەرپە لەناو نایلۆن یان قوتوی ئاسن زۆر ترسناکە، چونکە منداڵ لەو تەمەنە ناسکە.
مەترسیەکانی قوڕقوشم ئەمانەن:

1. رێژەی زاوزێ کەمدەکاتەوە: کاریگەری زۆری لەسەر سپێرمی پیاو هەیە لە رووی ژمارە و جۆرەوە.
2. منداڵ لەبارچوون، لە 3-2 مانگی سەرەتای سکپڕیدا.
3. لە دایکبوونی منداڵ بە مردوویی.
4. رێژەی توندوتیژی لە گەوراندا زیاد دەکات.

5. ئەوانەی لە کارگە ئیش دەکەن یان زۆر بەیاغ لە دەستیانەوە دەچێتە ناو لەشیان، توشی سەرئێشە دەبن و زۆرجار لەهۆش خۆیان دەچن.
6. کاردەکاتە سەر غودەی سایرۆید (دەرەقی)و وای لێدەکات بەباشی ئیشی نەکات.
7. دەستوپێ ژان دەکات، زۆرجار ژانەسك روودەدات بە ئەوەی هیچ جۆرە هەوکردنێك هەبێت.
8. بەرگری لەش زۆر کەم دەکاتەوە بەرامبەر بە نەخۆشییەکان.
9. رێژەی مردن زیاد دەکات و تەمەن کورت دەکاتەوە.

ئێمە لەکوردستان کارگەمان نییە، تاکو پاشەڕۆی کارگەکە بەواتە ناو ئاوەکانمانەوە. بەڵام بە داخەوە پاشماوەی ماڵەکان دەڕوات. هەروەها زبڵ و خاشاك مامەڵەی زانستی لەگەڵ ناکرێت و ژینگە پیس دەکات.

پاراستنی خاك و ئاو و هەوا ئەرکی سەرشانی هەموومانە.

پیسبوونی ژینگە خراپیەکەی هەر بۆ ئادەمیزاد نییە، بەڵکو بۆ ئاژەڵ و دارستانەکان زیاتریشە. پێویستە هەموومان کار بکەین بۆ پاککردنەوەی ئەو ژینگە نازدارە، کەمتر نایلۆن بەکاربهێنین و بیکەین بە کیسی کاغەز. ئاوی ناو نایلۆن کەم بکەینەوە، کەمتر ئۆتۆمبێل ببەینە سەر جادەکان، تەنیا بۆ کارە گرنگەکان. ڕۆنی ئۆتۆمبێل و کارگەکان لەسەر خاك فڕێ نەدرێت.

د. عەتیە حەمەسەعید ئەلساڵحی

ئایا نەورۆز ڕۆژێکە لە ڕابردوو و بۆی دەگێڕینەوە، یان ڕۆژێکە لە ئێستادا و دەمانەوێت

تێیبپەڕێنین؟

کاتێ بە وردی سەرنج لە فیکر و ئەدەبی خۆمان دەدەین، ئەوا هەست بە نەبوونی چەمکی (تێپەڕاندن) دەکەین، لە بەرانبەردا (گەڕانەوە بۆ ڕابردوو) ئەو هەستە ساکارەیە بەسەر تێگەیشتنماندا زاڵە.

گەڕانەوەی کورد بۆ ڕابردوو گەڕانەوەیەک نییە بە مەبەستی بینینی ئەو ڕەگەزانەی توانای گۆڕانکارییان هەیە، بەڵکو جەختکردنەوەیە لەسەر ئەوەی هێشتا لەو زەمەنە دانەبڕاوە، بگرە پێوەندیی پتەوی لەگەڵیدا ماوە. بە مانایەکی دیکە گەڕانەوەیەکە بارگاوی بە سۆزێکی قووڵ بۆ ئەو ڕابردووەی دەتوانێت دڵنیایی پێ بدات، بۆیە نەک ویستی تێپەڕاندنی نییە، بەڵکو وەک زەمەنێکی پیرۆزیش لەو ڕابردووە دەڕوانێت. بەم شێوەیە نەورۆز ڕۆژێکە بۆ ئەوەی تاکەکان تێیدا هەست بکەن هێشتا هەم بەشێکی دانەبڕاوی ئەوانەی دیکەن و هەم توانیویانە ڕابردوو بپارێزن.

بەرزبوونەوەی سروود و گۆرانی لە بەندگەی ماڵەکان، هەڵپەڕکێی کچان و کوڕان بە جلی ڕەنگاوڕەنگ لە دەشت و قەدپاڵی شاخان، هەڵچوونی دووکەڵ بۆ ئاسمان و ئامادەکردنی خۆراکی جۆراوجۆر ئەگەر لە ڕواڵەتدا مانای خۆشی و شادی بێت، ئەوا لە ڕووی سیمبوڵییەوە مانای ئەوە دەگەیەنێت تاک لەو ڕۆژەدا زیاتر هەست بە دڵنیایی دەکات، کاتێ دەبینێت لە زۆربە دەچێت و لە گرووپە گەورەکان دانەبڕاوە.

کەی نەورزە دەبێتە ڕۆژێک، کە مانای ڕۆژێکی نوێ بگەیەنێت، نەوەک بۆ ڕابردوومان بگەڕێنێتەوە؟

ئایا نەورۆز خۆی هەڵگری مانایە، یان ماناکانی خۆی لە شێوازی تێڕوانینی مرۆڤەوە وەردەگرێت؟ ئێمە چ تێڕوانینێکمان بۆ نەورۆز هەبووە؟

هێشتا مرۆڤی ئێمە وا لە نەورۆز دەڕوانێت خۆی هەڵگری مانایە، نەوەک وا بزانێت ئەوە مرۆڤ خۆیەتی مانای پێ دەدات و دەشتوانێت بەردەوام ئەو مانایە نوێ بکاتەوە. کەی نەورۆز دەبێتە ڕۆژێک هەندەی جەژنێکی گشتی بێت، هەندەیش ببێتە ڕۆژێکی تایبەت بە هەر تاکێک، بەو مانایەی هەر تاکێک لەسەر شێوازی خۆی نەورۆز بکات.

ئایا لە نەورۆزێکەوە بۆ نەورۆزێکی دیکە ئێمە جیاوازیمان لە ئاستەکانی مەعریفەدا دەرخستووە؟ ئایا لە نەورۆزێکەوە بۆ

نەورۆزێکی دیکە ئێمە گۆڕانێکمان بەسەردا هاتووە؟ ئایا لە نەورۆزێکەوە بۆ نەورۆزێکی دیکە چیی نوێمان خستووەتە سەر ئەم دنیایەی خۆمان و هیی ئەوانەی دیکەوە؟ ئایا بەبێ تێپەڕاندن و دروستکردنی ئایینده دەشێت ڕابردوو هەبێت، تاکو یادی بکەینەوە؟ گوناهی نەورۆز نییە ئێمە هەموو ساڵێک بە هەمان شێوە یادی دەکەینەوە، بەڵکو گوناهی تێگەیشتنی خۆمانە، کە هێزی دابڕان و تێپەڕاندنی نییە. ئیدی بەو هیوایەی نەورۆزی ئەمساڵ لە هیی پار و هیی ساڵی داهاتوو لەوەی ئەمساڵ جیاواز تر بێت. هیوادارم نەورۆزەکانی داهاتوومان لە یەکتر نەچن.

نەورۆزتان پیرۆز…

دەنگەکان

+ ئەم نووسینە لە نەورۆزی ۲۰۱۵ی شاری تۆرۆنتۆ خوێندراوەتەوە..

گەڕان ..۱۰ ناڵە حەسەن

(قەدەر ، تابلۆ ، سووتان ، خەون ، گەڕانەوە ، ژیان ، جیابوونەوە ، ونبوون ، دووری ، خەزان ، عەشق ، مردن ، ژووان ، گومان نائومێدی ، سووتان ، کوژانەوە …)

١
(........)
من دەمەوێت وێنەی تۆ
لەسەر گۆنای مانگ هەڵکۆڵم
تا شەوانان
ببیت بە سۆناتای تریفەیی بتهۆڤن و
چاوەکانیشت
هەموو گەردوون ڕووناک بکەنەوە
٢
(.........)
من دڵتەنگییەکی فەنتازیایی قووڵم
لە عەشق بۆ ماوەتەوە

ه□ر د□□م و
خۆم و ڕێگایەکی خەواڵوو
خۆم و خەیاڵێکی خەمناک
نازانم لە خۆم نزیک دەکەومەوە یان دوور
نازانم تۆ جێدەهێڵم یان بەرەو لات دێم
هێندە نەبێ
بە دووڕیانێک گەیشتووم
خۆیشم نازانم لە کوێم !
٣
(........)
ژیان هێشوە ترێیەکی ڕەشە
لە بنار بڵنداییەکانی
خەمە سپییەکاندا
هەڵوەریی گەڵاکانی پایزێکە
بەسەر
تەلاری تەمە تەنیاکاندا
تەمومژێکی ئاڵۆزە
لەنیو خەیاڵی مرۆڤە ونبووەکاندا
٤
(........)
تۆ / ئەی پرشنگی عەشقێکی شینی
نیگا شین و
برژانگ شین و
ئەنگوستیلە شین و
ستیان شین و
دەلینگ شین
منیش / لەم بیابانی غوربەتە شینەوە
لەم دەریا شینەی پڕ لە شەپۆلەکانی
نادیدەگی و خەمۆکییەوە
ئەم هێز و سەلیقە شینە لە کوێ بێنم
تا بە قەڵەمێکی ئاگرینی شین شین
قەسیدەیەکی شینت بۆ بنووسمەوە
ئەی گوڵە شین …!
٥
(........)
تۆ بروسکەی ئاسمانێکی تێکشکاوی
هاوارەکانت ناگات بە من

منیش تیشکە ڕیشالییەکانی تریفەیەکی تەنیام
کەچی شەوانان
ژێر کەپر و کەڵاوەکانی نێو خەونەکانی تۆ
هەر تاریک و تاریکتر دەبنەوە
٦
(........)
لەوەتەی هەم
خۆر بە دووچاوی خێلەوە
ل□ نێو خەونەکانم هەڵدێت
تۆش تازە بە تازە
پەڕی کتێبە شیعرییەکانم هەڵدەدەیتەوە و
لێم دەپرسی و دەڵێی
لەم دۆزەخی پڕ لە کڵپە و هەستانەوە
لەم گۆڕستانی کوژانەوەی ئەستێرەکانەوە
بۆچی هێندە بە زمانێکی غەمگین و
بە وشەی چاو بە فرمێسکەوە
شیعرەکانت دەنووسییەوە
٧
خۆم ل□ نێو تاریکییەکی گەورە دەبینمەوە
کە هیچی / لەو ڕووناکییە ناچێ
ل□ نێو چاوەکان و ل□ نێو
ئەو شەفەقەی کە دەمویست شتە جوانەکان و
پڕیشکی درەوشانەوەی وردە ئەستێرەکانی پێ ببینم
ئێستاش چەند پرسیارێک مێشکییان داگیر کردووم
ئەم تاریکییە بۆ بوو بە قەدەری من
ئەم تەنیاییە بۆ بوو بە بەشێک لە بوونی من
ئەم غوربەتە ئەبەدییەش بۆ بوو بە نیشتیمانی من
٨
(........)
ژنێکی بزە گەرم و نیگا نەرم
هەموو شتێکی منی خۆشدەوێت
شیعرەکانم
پێکەنینم
ڕەنگی پێستم
قژی خاوم
هاوار و فرمێسکەکانیشم
هەموو شتێکم / بەس خۆم نا

٩
(........)
ویستم لە نێو بیرکردنەوە و
خەونەکانم دەرتبێنم
ڕەش□ با یەک هەڵیکرد
هەموو شتێکی ڕفاندم
کتێبەکەی دەستم
چاویلکەکەم
جلەکانم و ڕووت ڕووتی کردمەوە
ویستم نامەکان و
دەفتەری یادەوەرییەکانیشت بسووتێنم
باران شەپڕە لێیدا و بوو بەلافاو
هەرچی ئاگری نێو ماڵەکان و دارستانەکان و
تەنانەت / ئاگری نێو دۆزەخەکانیشی کوژاندەوە
ئیدی منیش لەسەر جێگاکەم ڕاکشام و
زەردەخەنەیەک هاتە سەر ڕوخسارم
لەودەمەدا / شەبەنگێک لە ڕووناکی هاتە نێو ژوورەکەم
دەنگێک لەنیو ڕووناکییەکە گوتی
ئەی شاعیرە ڕۆژهەڵاتییەکە ئایندەت باش …!

مارسی ٢٠٢٣

تێبینی : خوێنەری خۆشەویست دەتوانن ناونیشانی ئەم وردە شیعرانە لەو وشانەی سەرەوە هەڵبژێرن ، هەندێکیان زێتر لە ناوێک لەخۆدەگرن . خۆتان ئازاد و سەرپشک بن لە دانانی ناونیشانەکان …!

ئـازادی بەمەرج، ئـازادی نییە..
حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی بۆ کوردی:کاوە عومەر

حیزبی ئێمە هەمیشە بانگەشەکارو بەرگریکاری و خوازیاری ئازادی ب□کۆت ومەرج بووە، ئازادی بیرکردنەوەو قەڵەم، ئازادی ژنان، ئازادی

ئایین و بە ئایین و ئازادییە سیاسی و مەدەنییەکانی دیکە کە لە بەرنامەی حیزبدا پێشنیار کراوە، بە مەرج دانیان پێدا دەنرێت. لە جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکاندا، کە لەم دواییانەدا لەلایەن مەکتەبی سیاسیی حیزبەوە بڵاوکرایەوە و حزب و هێزە سیاسییەکانی بە ئەوە بانگەواز کردووە ، هەروەها جەخت لەسەر بێ کۆت وبەند بوونی ئازادییەکان کراوەتەوە، بۆچی ئێمە ئازادیمان بە بێ کۆت ومەرجمان دەوێت؟ ئایا "بێ کۆت ومەرج" تەنها تێبینییەکی "تەواوکەر"ە و بەتایبەتی بە ئەو عەقڵانەی کە تووشی بیرۆکەی بەدیهێنانی قۆناغ بە قۆناغ و هەنگاو بە هەنگاوی ئازادی بوون"توندڕەوی" نییە ؟ ئایا ئازادی بێ کۆت ومەرج نابێتە هۆی ئاژاوە؟ ئایا نابێت بە پارێزگاری لە بەها و پیرۆزی و ئەخلاق و پێوەرەکانی لەو بابەتانە سنوردارێیەک بە ڕەسمی بناسرێت ؟ وەڵامی ئێمە بە ئەم پرسیارانە نەرێنییە. نەک لەبەر ئەوەی ئێمە دەمانەوێت توندڕەو و ماکسیمالیست بین یان داوای ئازادی زیاتر بکەین، بەڵکو لەبەر ئەوەی ئازادی مەرجدار لە بنەڕەتدا ئازادی نییە، بەڵکو ژێردەستەییە.

ئەو کەسەی ئازادی مەرجدار دەکات سنووورداری ناکات، بەڵکو بە تەواوی نکۆڵیی لێ دەکات. هەموو دیکتاتۆرەکان ئازادی دەدەن بە خەڵک، بەڵام تەنها بەو مەرجەی کە دەسەڵاتی ڕەهایان نەخاتە ژێر گومانەوە. بەگشتی ناوی ئەم دەسەڵاتە ڕەهایە بە ئاسایشی نەتەوەیی و بەرژەوەندی کۆمەڵگا، ڕێکوپێکی و ئاشتی و…هتد ناودەبرێت. پاشای پێشوو کۆمۆنیست و ئازادیخوازانی لە ژێر هەمان سەردێڕدا زیندانی کرد و ڕەوانەی جوخەکانی مەرگ دەکات. حاکمەکانی ئێستا سووکایەتییان بە ئیسلام و ئیمام و لادەر و هتد بە ئەم لیستە زیاد کردووە. ئەگەر مەرجی پاراستنی کیانی ئیسلام بخەیتە سەر ئازادی، لە کۆتاییدا دەگەینە سەرکوتی کۆماری ئیسلامی. ئەم مەرجە لەلایەن "ڕیفۆرمخوازان"ی دووی خوردادیەوە بە تەواوەتی قبوڵکراوە و بنەمای دیموکراسی ئیسلامی کە بەڵێنیان پێدەدەن بەخەڵک جگە لەم پاراستنی پیرۆزی ئیسلامییە هیچی تر نییە. تەنها ئەوە بەسە ئەم مەرجە پیرۆزە بە قەڵەم و زمان و تەنانەت لە بیرکردنەوەکانتدا پێشێل بکەیت، بە ئەوەی تەنانەت ئازادی هەناسەدانت لێ بسەنرێتەوە.

یەکێک لەو مەرجانەی تر کە بەزۆری کاتێک باس لە ئازادی ژنان دەکرێت لە سەرووی لیستەکەدایە ، ئەخلاق و پاکیزەیی و شەرەفە. دەڵێن ئازادی ژن بارگرانی بە سنوور لەگەڵ خۆی دەهێنێت. وە بەم مەرجە لە سەدا پەنجا کۆمەڵگا بێبەش دەبێت لە سەرەتاییترین ئازادییەکان کە بەزۆری بە پیاوان دانپێدانراون.

دەکرێ بگوترێ کۆماری ئیسلامی تاوانبارتر و دڕندەترە لەوەی کە وەک نموونەیەکی تایبەتی پێشێلکردنی ئازادی بە مەرجدارکردن و بەستنەوەی ئازادی لە قەڵەم بدرێت. ڕەنگە کۆماری ئیسلامی نموونەیەکی ڕووت و سکانداڵاوی ئەم جۆرە هێرشە بۆ سەر ئازادی بێ، بەڵام تەنانەت لە دیمەنی سیاسی ئەمڕۆی ئێرانیشدا بە هیچ شێوەیەک تاقە نموونە نییە. ئۆپۆزسیۆنی ڕاستیش پیرۆزی خۆی هەیە. یەکپارچەیی خاک، نیشتمان، ئاڵا و شەرەفی نەتەوەیی-نیشتمانی، شتێکی وا پیرۆزن کە بەپێی ناسیۆنالیزمی لە تەخت لابراو نابێت زیانیان پێ بگات. ئەمانە سنووری ئازادی لە بیرکردنەوە و سیاسەتی ناسیۆنالیستیدا دیاری دەکەن؛ ئەو ئازادییەی ئەم پیرۆزییانە دەخاتە مەترسییەوە، ئاژاوەگێڕییە، هۆکارەکەی خیانەتە و نەزم و ئاسایشی نەتەوەیی تێکدەدات. لە ڕێگەی پەیوەندی نێوان ئەم جۆرە پیرۆزییەوەیە کە خنکاندن، چ لە جۆری ئایینی یان ناسیۆنالیستی خۆیدا، ناوی “ئازادی مەرجدار” بە خۆی دەبەخشێت.

ئەم مەرجانە بەزۆری لە ژێر ناونیشانی ڕێگریکردن لە ئاژاوەگێڕی بەرگرییان لێدەکرێت. دەڵێن ئازادی بە کەت وبەند هۆکاری ئاژاوەگێڕییە. بەڵام واقیعی پێچەوانەی ئەمە دەردەخات. ئەوە سنووردارکردنی ئازادییە کە پشێوی دروست دەکات.

دژایەتی و خەلەدان لە نێوان جۆرە جیاوازەکانی پیرۆزی نەتەوەیی و ئایینی و هتد، کە حیزب و گروپی، نەتەوەیەک یان ئایینێک، توانای بەدەستهێنانی دەسەڵاتی سیاسی و دامەزراندنی دیکتاتۆریەتی خۆی نەبێت، دەبێتە هۆی ئاژاوەگێڕی و بەهەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگا کۆتایی دێت، هەر حیزب و گروپێک ئاڵای پیرۆزی خۆی بەرز دەکاتەوە و لە بەردەبێتە ژیانی ئەوانیتر. نوێترین نموونەی مێژوویی ئەم جۆرە ئاژاوەگێڕییە، ئەزموونی باڵکانە لە دوای کۆتایی هاتنی شەڕی سارد. بۆسنییەکان دەیانویست نەتەوەکەیانئازاد بکەن و کرواتییەکانیش دەیانویست نەتەوەکەیان ئازاد بکەن و نیودەرزەن قەوم ومیللەت و نەتەوەی دیکە کە لە یوگۆسلاڤیای پێشوودا دەژیا.. هەموو “ئازادیخواز” بوون، بەڵام بە پیرۆزی نەتەوەیی-میللی-ئایینیی خۆیەوە، و ڕێزیان لە ئازادی دەگرت تا ئەو کاتەی سووکایەتی بەو پیرۆزیانە نەکرا. وە ئەمە پاساوی لایەنگری دیموکراسی بوو بۆ ئەو شەڕە ترسناکەی ماڵ بە ماڵ کە هەموو ناوچەکەی ئاگری تێبەردا.

ئەزمونی یوگۆسلاڤیا، وەک دەیان ئەزموونی مێژوویی تر، نیشانی دا کە ڕێگای ڕێگریکردن لە ئاژاوەگێڕی، بەتایبەتی لەو کۆمەڵگایانەی کە پیرۆزی و دەمارگیری نەتەوەیی، ئایینی، نەتەوەیی و ڕەگەزی بەهێزن،

سنووردارکردن و مەرجدارکردنی ئازادی نییە، بەڵکو بە پێچەوانەوە، بەڕەسمی ناسینی ئازادی بێ کۆت و مەرجی سیاسی و مەدەنییەکانە.

ڕاستییەکە ئەوەیە کە پاراستنی کەرامەت و ناسنامەی ئینسانی بناغەی ئازادییە و هەر جۆرە مەرجێک لە بنەڕەتدا دژایەتی ئازادییە بەو پێیەی شوناسی جیهانی مر□ۋ□ک دەخاتە ژێر سێبەری گروپ و ئایینی و میللی و نەتەوەیی و ڕەگەزی و هتد . ناسنامە. ئازادی ناتوانێت پشت بە هیچ شتێکی تر ببەستێت جگە لە شوناسی جیهانی ئینسان.
گیبروەی ٢٠٠٣ هەفتانەی ئینتەرناسیۆنالی ژمارە ١٤٧

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا (53).. شەماڵ بارەوانی

دەمی خۆت بگرە، دەنا بەشەق دەتکەمە دەرەوە!

ئەزیزان بۆیە کاتێک دەڵێم سەلەفیگەرا و ئیسلامی سیاسی تاکڕەهەند و تۆتالیتار بیروباوەڕن و دەسەڵاتیان هەبێت، بە شەق و پێلەقە و چەقۆ و سەربڕین ناچاری چوونە ژێر بار و بڕیار و ئەحکام و دۆگم و ئیدەلۆژیا و بۆچوونەکانی خۆیانمان دەکەن، لەخۆڕا نییە وادەڵێم.

کاکە گیان ئەوان بیروباوەڕەکەیان وایە. ئەوە پرەنسیپ و قەناعەت و ئەقیدە و مەبدەئیانە. ئەوان باوەڕیان بە پلۆرالیەتی ئایینی و سیاسی و کۆمەڵایەتی نییە و ناتوانن گوێ لە بۆچوونی جیاواز بگرن و دید و ئاراستەی جیاواز قبوڵ کەن.

سەیری مەلا لەتیف سەلەفی بکەن، ل□ن□اوجەرگەی دەوڵەتێکی سیکۆلاریزمدا، لە بەریتانیای عەلمانیدا، ڕای جیاواز بە شەق دەکاتە دەرەوە و ه□□رش دەکاتە سەر سیکۆلاریزم. ئای چەند گلەییم لەو جۆرە سیکۆلاریزمە گاڵتەجاڕە هەیە، وەک چۆن ئازادی بە هۆمۆسێکچواڵێک و لیسب□□ک و ترانزجێندەرێک دەدات بەو پەڕی ئازادی بژین(کە مافێکی سروشتی خۆیانە و خێر و سەدەقەیەک نییە پێیان دەبەخشێت و کەس بۆی نییە ئەو مافەیان لێ زەوت کات، تا دووبارە وەکو منەتێک پێیان

بەخشتەوە) هەمان شێوە دەرفەت بە مەلا لەتیفەکەی سەلەفیزم و فەندەمەنتالیست و لەهەمان کاتدا داعش بیرەکیش دەدات، کە بە کامی دڵی خۆیان و بەو پەڕی ئازادییەوە بانگەشە بۆ ئایدیۆلۆژیا ناتۆلێرانس و بیرە دەمارگیر و مەزهەبە پڕ لە ڕق و نا مرۆڤانەکەی خۆیان بکەن!

جا جەنابی بابای سەلەفیزم، هێشتا نا قایلە و گلەیی لەو عەلمانییەتە موجامەلەچی و ناحاڵی و ساویلکەییەیش دەکات. تۆ لەوە گەڕێ مەلا لەتیف دەسەڵاتی هەبێت لەدەوڵەتە سیوکراتی و فیقهییەکەی مەلای سەلەفیزمدا، خۆی وتەنی(دەرفەت نادات یەک ئافرەت بێ لەچک و نا بالاپۆش بێت. لە کەناڵەی Nrt خۆم پێش چەندساڵێک، لەدیدارێکدا ئەوم بینی کە وای گوت)، دەبێت هەمووان وەکو دەوڵەتەکەی ئەبوبەکری بەغدادی، یەک شێوە جلوبەرگ و پۆشاکی شەرعی و بە پێوەر و قیاسی بابای سەلەفیزم هەڵبژێرن. گەرنا بە شەق و تێهەڵدان و بە زۆری و بە هەڕەشەی چەقۆ و سەربڕین ناچاریان دەکات.

تۆ لەوەش گەڕێ ئێمەی سەیکۆلاریزم و لیبڕاڵی و چەپ و ئێزدی و زەردەشتی و جوو و مەسیحی و بوودی و ئەویتری نا موسڵمان ، کە یەک ڕۆژ ناتوانین لەو شوێن و دەوڵەتە بژین، کەئەو و هاوبیرەکانی و ئیسلامی سیاسی تێیدا بالادەست بن و حوکم بکەن، دەمان دەنە بەر شەق و پێلەقە و بە تاوانی لادان لە ئایین، حوکمی هەرتەقەیی و زندیکبوون و کافربوونمان دەدەن و خوێنمان حەڵاڵ دەکەن و وەکو بەرخ لە گۆڕەپانی گشتی و لەبەردەم هەمووانداوەک بەرخێک سەرمان دەبڕن. بەڵکو ئەو سەلەفیزم و ئیسلامگەرایانەش، ئەو مەزهەب و بیر و بۆچوونە جیاوازانەش، کەسەر بەهەمان ئایینەکەی ئەون و لەگەڵ بیرکردنەوەی فەندەمەنتالیستیانەی خۆیان و هاوبیرەکانیان ناگونجێن و خیلافی جوزئیان هەیە، بەشەق دەیانکەنە دەرەوە، یان زیندانییان دەکەن، یان سەریان دەبڕن.

ئەوانەی دواجار لەگەڵ مەلا عەبدوللەتیف سەلەفی و هاوبیرانی، سەر بە یەک ئایینن و لە بنەمادا هەموویان یەکن و دەسەڵات بکەوێتە دەستی هەرکامێیان هەمووی داعشە.

بینیمان پار، لە ڤیدیۆیەکدا مەلا عەبدول لەتیف سەلەفی، ئەو ڤیدیۆیەی کە لە زۆرێک لەپەیج و گرووپ و ئەکاونتەکانی سۆسیال میدیا بڵاو ببووەوە. ڤیدیۆکە لە بەریتانیا یە، هی ئەو سەردانەی مەلا لەتیف بووە. وەک خۆی دەڵێت بە کاری (دەعوە) چووەتە ئەو وڵاتە، تا بەریتانییە کافر و بێ دینەکان، بەراز خۆر و سەڵیبی و عەلمانییە

شەرابخۆرەکان، بەنەتەسەر ڕێگای ڕاست و ئاشنای ئەقیدە و ئایدیۆلۆژیا و دۆگمەکانی سەلەفیزمیان بکات و سەبارەت بە چێژەکانی حەفتاو دوو حۆری بەهەشت بۆیان بدوێت.

بابای سەلەفیزم لەو ڤیدیۆیەی بڵاو بووتەوە، دەبێتە مشتومڕی لەگەڵ کەمێنەیەک لە فەندەمێنتالیستی تری ئامادەبووی موحازەرەکە، دیقەتم دا و گوتم لەوانەیە ئەو هەراوهۆریا و هەڕەشەی شەق و شەڕەی دەمێنێ، بە دونیایەوە لەسەر چوونەسەر ڕمانگ و پرسی ڕێبەت و چەنیەتی دروستکردنی ئایفۆنی تازە و نەشتەرگەری چاندنەوەی دڵ و گواستنەوەی سەری مرۆڤێک بۆ یەکێکی تر و کەمێنەیەک بابەتی تر وەکو: تەکنەلۆژیا و گرنگی وانەی فەلسەفە و یەکسانی جێندەری لە پەیمانگا و زانکۆکانی مێریخ و ناز و نیعمەتەکانی دەوڵەتانی سیکۆلاریزم و بابەتی ناپاکیکردن لە شەش لەناو ئەمانی(مەزرای ئاژەڵان)ی جۆرج ئۆروێڵ و مەسەلەی دارولکفر و بەرزی و نزمی پلەکانی ئیمان و دەستکاری کردنی کەشوهەوا و جیناتەکانی مرۆڤ و کۆپیکردنی مناڵ و سوودەکانی گەڕانەوە بۆ سەردەمی ئەشکەوت و حیکمەتەکانی کارنەکردن بە ئەقڵ و مەترسییەکانی گڵۆبالیزەیشن و پێشکەوتنی زانستی و شۆڕشی تەکنەلۆژیا و هەروەها لەسەر ئایندەی تاریکتگرتن بە سەر بەرد و لێستنەوەی پەنجەکان لە کاتی نانخواردن و فەزلی چوونە تەوالێت بە پێی چەپە و هاتنەدەرەوە بە ڕاست و کەمێنەیەک تەوەری تری لەو شێوەیە. بەهەرحاڵ دیاربوو هەندێک لە ئامادەبووان و برایانی سەلەفیمان خوا هەمیشە پشت و پەنایان بێت و بیانپارێزێت و پایەداریان بکات، هەندێک جیاوازی ڕاوبۆچونیان هەبوو لەنێو خۆیاندا، کە دژ و پێچەوانەبوون. جا لە دەرەنجامی ئەو ڕا جیاوازییە، لە نکاوێا دەبێتە دەنگەدەنگ و شەڕە قسە و هەڕەشەی شەق تێهەڵدان. مەلا لەتیفی سەلەفیش لا ئیرادییەن سەر و دەی دەگیرێت و قیچەک هەڵدەچێت و دەڵێت(ئا ئەو بە ئەدەبانە بکەنە درەوە! ... ئەوانە نایانەوێت فەربن...). هەر لەو گەرمەی دەنگ هەڵبڕین و قسە بەیەکتری گوتندا، سەلەفییەکی تری لایەنگری مەلا لەتیف سەلەفی و برای دینیمان تووڕە دەبێت و دەگوڕێنێت و بەسەلەفییەکی تر و دەڵێت: (دەمی خۆت بگرە، دەنا بە شەق دەتکەمە دەرەوە). براکانم لەمیانی ئەو شەڕە دەم و هەڕەشەی شەق تێهەڵدانە، بەمان دەردەکەوێت کە ئەگەر(بەریتانیا) دەوڵەتی عەلمانییە و تەنها مەجالی ئەوە هەیە و ئەوەی لە دەستیان دێت، تەنها جوێن و چاوسوورکردنەوە و هەڕەشەی شەق تێهەڵدان و دەرکردنە. کە دەسەڵاتیان بوو و دەوڵەت دەوڵەتی ئایینی بوو و خۆیان حاکم و هەموو شتێک بوون، ئەوکات هەڕەشەی چەقۆ و سەر بڕینە.

پێناسەی ئێمە.. نەوزاد بەندی

ئێمە بە فەرمانبەر و کرێکارمانەوە هەمیشە ویستوومانە و ئەمانەوێ پارەیەکی زۆرمان دەستکەوێ لە بەرامبەر کارێکی ڕەمزیی ، کاری ڕەمزیی واتا کارێک لەڕووکەشدا کارە و لە ڕاستیدا هیچ نیە .. هەر بۆیە بینا و شەقام و شار و گوندمان هەمووی پڕۆژەی وێرانن ، چونکە کاری ڕەمزییان تێدا کراوە نەک کاری جددی ..

بن دیوار ئەو دومەڵەیە لە ناخی هەموماندا بووە و حەزمان لێکردووە بەڵام شەرممان کردووە ئاشکرای کەین ، ئێستا دەسەڵاتێکی بێ شەرم ، تەقاندی و مانگانە ملیۆنەها دۆلاری تێدا خەرج ئەکا .